

**Venäjän-, kiinan- ja japaninkielisten nimien kirjoitusasu
suomenkielisessä tekstissä**

Suomen Akatemian kielilautakun- tiedustelua venäjän-, kiinan- ja japa-
nan kokouksessa 4. 3. 1957 käsiteltiin ninkielisten nimien kirjoittamisesta
Tietosanakirjan toimituksen esittämää suomalaisessa tekstissä.

Venäläisten nimien suhteen päätettiin suositella Tietosanakirjalle Vi-
rittäjässä 1929 s. 83 esitettyä translit-
terointia.

Kiinalaisten nimien kirjoittamisessa päätettiin, tri Joen alustuksen mukai-
sesti, pysyä mandariinimurteen asu-
jen suomalaisen transskription kan-
nalla. Suositeltua tapaa luonnehtivat
seuraavat kohdat:

1) *j* ja *y* merkitsevät samoja ään-
teitä kuin suomessa (*Jynnan*, Waden
järjestelmässä *Yünnan*);

2) englannin mukaiset *sh*, *ch* ja *j*
korvataan *š*:llä, *tš*:llä ja *ž*:llä (*Šan-
tung*, *Tšang*, *Žen*);

3) konsonanttien aspiroituneisuutta
ei merkitä (*tši*, Waden järjestelmässä
ch'ih);

4) kiinan bilabiaalinen *w* merki-
tään sanan alussa *w*:llä (*wang*),
muutoin *u*:lla (*Kuangtung*, *Tšou*);

5) kiinan sananalkuinen *ich*-äänne,
jota Wade merkitsee *hs*:llä, merki-
tään *h*:lla (*Hiša* pro *Hsisha*);

Suomen Akatemian kielilautakun-
nan kokouksessa 2. 6. 1957 oli esillä
seuraava maist. REINO PELTOLAN alus-
tus venäjän kielen translitteroinnista
ja venäläisten nimien kirjainasusta
suomenkielisessä tekstissä:

Se ohje, jonka oikeinkirjoitusop-
paamme (esim. Airila, Vierasperäiset
sanat s. 7—, Penttilä, Suomen kielen
ääne- ja oikeinkirjoitusoppi s. 33—
ja Saarimaa, Kielenopas³ s. 104)
nykyisin antavat venäläisten nimien
siirtämisestä suomalaiseen kirjain-
asuun, perustuu Suomalaisen Kirjal-
lisuuden Seuran lisätyn kielitieteelli-
sen valiokunnan 21. 11. 1928 Jalo
Kaliman alustuksen pohjalta hyväk-
symään suositukseen, joka on seura-
vanlainen:

»Venäläisten nimien transskriptio
on oleva kirjain-, ei äännetransskrip-
tiota. Tällöin vastaa venäjän »jee» (*e*)
ja »jat» (*ъ*) kirjaimia *e*, paitsi sanan

6) kiinan vokaalisessa funktiossa
oleva *z* tai *ž* merkitään *i*:llä (*tši* pro
Waden *ch'ih*, *ži* pro *jih*, *ši* pro *shih*,
si pro *ssü*, *tsi* pro *tzü* tai *tz'ü*);

7) yhdyseräiset paikannimet kir-
joitetaan välittömästi yhteen (*Hong-
kong*), mutta nykyiset henkilönnimet
yleensä seuraavaan tapaan: *Tšiang
Kai-šek*, *Tšou En-lai*. — Varsinkin his-
toriallisissa nimissä esiintyy muitakin
tyyppejä: *Ko Hung*, *Tu-an Ku*, *Ko-šu-
han* (ks. Giles, Chinese Biographical
Dictionary);

8) joissakin tapauksissa säilytetään
käyttöön vakiintunut epäkiinalainen
asu, esim. *Peking* pro *Peitsing*.

Japanilaisten nimien suhteen suosi-
teltiin myös pysymistä suomien mukai-
sessa kirjoitustavassa huolimatta Hep-
burnin järjestelmän melkoisesta ylei-
sydestä, esim. *Kunaširi* pro *Kunashiri*,
Fudžijama pro *Fujijama*, *Hatšinohe*
pro *Hachinohe*, *Kanazava* pro *Kanazawa*.

*

alussa ja vokaalin jäljessä *je* (siis:
Semenov, *Lenin*, mutta *Jegorov*, *Alek-
sejev*); venäjän erinimisiä *i*-kirjaimia
i (esim.: *Dmitrijev*, *Tolstoi*), kuiten-
kin siten, että *iš* sanan lopussa kor-
vataan vain (yhdeksi) *i*:llä, sanan
sisässä *ij*:llä (siis *Molnjski*, *Andre-
jevski*); venäjän »jery» (*ѣ*) kirjainta
y (esim. *Stolypin*); venäjän »jeer»
(*ѣ*) kirjainta vokaalin edessä *j* (esim.:
Solovjev), muulloin sitä ei merkitä
(*Gogol*, *Lvov*); ven. »jer» (*ѣ*) jäte-
tään kokonaan merkitsemättä; suhu-
äänteiden ja affrikaattain merkit ovat:
u = *š*, *z* = *z*, *sc* = *ž*, *u* = *tš*, *u* = *štš*,
u = *ts*; *ju* = *ju* ja *ja* = *ja*; venäjän
»fee» (*ф*) ja »fita» (*ф*) merkitään
molemmat *f*:llä (*Jerofejev*, *Afanasjev*).
Vastoin edellämainittua [valiokun-
nassa esilläollutta] virolaista ohjeluet-
teloa venäjän *x* (»haa») ja *c* (»es») ovat
aina korvattavat yhdellä *h*- ja *s*-
kirjaimella.» (Ks. Vir. 1929, s. 83.)

Tätä ohjetta on noudatettu mm.

Isossa tietosanakirjassa ja Pienen tietosanakirjan uudessa laitoksessa. Eräät ohjeen suositukset ovat paljon vuotta 1928 vanhempia, sillä jo 50 vuotta sitten, huhtikuun 1. pnä 1907 pidetyssä »oikeinkirjoituskokouksessa» hyväksyttiin mm. ponsi (3 b), jonka mukaan »muita äännekirjo[i]tusjärjestelmiä [kuin latinalaista kirjaimistoa] käyttävään kielten (esim. venäjän, armenian, kreikan) sanat merkitään pääasiallisesti kirjaintransskriptsionilla: š sh:lla (vastedes š:llä, vaan ei enää sch:lla), z z:lla, ž zh:lla (vastedes ž:llä), venäjän x h:lla, ven. ъ y:llä.» (Ks. Vir. 1907, s. 60.) Lisäksi kokouksessa huomautettiin (ks. Vir. 1908, s. 163), että kirjoitustavan c = ven. ц, č = ven. ч, joka on kyllä käytännössä tieteellisessä kirjallisuudessa, noudattamista suomen kirjakiellessä »ei sovi asettaa pyrintöperäksi», vaan ven. ц voidaan merkitä ts:llä ja ven. ч ts':llä. z:n ja ts:n suositaminen ven. з:n ja ц:n vastineiksi on vielä tätä »oikeinkirjoituskokoustakin» vanhempaa, sillä Arvid Genetz suositteli niitä jo v. 1886 (Virittäjä II, 1886, s. 3). Periaatteessa Genetz oli »oikeinkirjoituskokouksen» kannalla myös ven. u:n ja u:n merkinnässä, hän kun suositteli niitä osoitettaviksi sh:lla ja tsh:lla. Hattupää-š:n käyttöä Genetz ei vielä ehdottellut.

Ensimmäinen suuri Tietosanakirjamme ja 1920-luvulla ilmestynyt Pienen tietosanakirjan ensimmäinen laitos olivat suurin piirtein vuoden 1907 oikeinkirjoituskokouksen kannalla: ne käyttävät ven. nimissä ja sanoissa š:ää, z:aa, h:ta, y:tä, ts:ää ja ts':ää. Johdonmukaisesti niissä on myös ven. e:n (ja ъ:n) vastineena

sanan alussa je, mutta sanan sisässä tavun alussa on ven. e:n (ja ъ:n) merkinnässä horjuntaa: milloin on käytetty je:tä, milloin pelkkää e:tä. Ven. ъ on yleensä merkitty j:llä; i ъ:n on aina merkitty ij:llä sanan lopussakin, mutta muuten on ъ:n merkinnässä horjuvuutta (esim. Gornyi Dubnjak, mutta Gostinnyj). Eräiden muidenkaan ven. kirjainten merkinnässä ei ole noudataettu johdonmukaisuutta.

Ei voitane riittävän pätevin perustein väittää, ettei nykyinen, osin siis jo 50—70-vuotias venäläisten nimien translitterointiohje olisi käyttökelpoinen ja kaikki kohtuulliset vaatimukset tyydyttävä. Tietysti on helppo syyttää sitä epäjohdonmukaisuudesta, jota ilmenee mm. siinä, että sen mukaan ven. yksi kirjainmerkki usein korvataan kahdella (esim. ц ts:llä, ч ts':llä, я ja:lla, ю ju:lla) tai kolmella kirjaimella (щ štš:llä) tai että samaa ven. kirjainta merkitään eri tapauksissa eri tavalla (e:tä je:llä sanan ja tavun alussa, mutta pelkällä e:llä konsonantin jäljessä; ъ merkitään j:llä sanan sisässä vokaalin edellä, mutta jää muuten ilman merkkiä¹); eräät latinalaiset kirjaimet ovat monien ven. kirjainten vastineita (j on joskus ъ:n, joskus ъ:n vastine, ja lisäksi se on osana з:n, ц:n ja e:n, ъ:n vastineissa). Mutta suositellun translitterointijärjestelmän epäjohdonmukaisuudet aiheutuvat ensinnäkin siitä, että latinalaisessa kirjaimistossa ei ole riittävästi merkkejä kaikkien venäjän kirjainten korvaamiseksi omalla merkillään, ja toiseksi siitä, että suomenkielistä tekstiä varren tarkoitettu translitterointisyste-

¹ Tämä ъ:n merkinnän kahtalaisuus kielilautakunnan suosituksessa tuntuu tarpeettomalta ja se voitaisiin merkinnän käytännössä entisestä muuttumatta helposti välttää, jos ven. e:n (ja ъ:n) merkintää koskeva ohje muutettaisiin sellaiseksi, että näiden kirjainten vastineena on käytettävä je:tä aina sanan alussa sekä vokaalin ja myös ъ:n jäljessä. Tällaista ohjeen muutosta tukee se, että venäjän kielioppien mukaan ъ:n jäljessä oleva e (ѣ) on ääntämykseltään samanlainen kuin sanan alussa ja vokaalin jäljessä oleva e (ѐ), so. sen äännearvo on je. — Jos ven. e:n (ja ъ:n) merkintäohjeeseen tehtäisiin edellä ehdotettu muutos, voitaisiin ъ:n osalta sanoa, että se translitteroitaessa jää kokonaan merkitsemättä (kuten ъ:kin).

mi on tahdottu rakentaa pelkästään suomen kielessä käytettävistä kirjaimista. Vain ottamalla avuksi useita ns. kielitieteelliseen transkriptioon kuuluvia erikoismerkkejä voitaisiin saada aikaan translitterointi, jossa jokaisella venäläisellä kirjainmerkillä olisi oma ehdoton vastineensa. Tällaisen systeemin käyttö tuottaisi kuitenkin esim. useimmille kirjapainoille ylivoimaisia vaikeuksia. On erinomaisen suuri etu, ettei translitterointisysteemissämme ole ainoatakaan merkkiä, joka ei kuulu normaaliin kirjaimistoomme. Käytännössä on suurta hyötyä myös siitä, että translitterointimme on, kuten v:n 1907 »oikeinkirjoituskoukous» ponnessaan sanoi, vain p ä ä a s i a l l i s e s t i kirjaintransskriptiota, ts. että se eräissä tapauksissa on myös venäjän ääntämystä mukailevaa. Onhan eittämätöntä etua siitä, että suomalainen ven. nimissä translitterointimme mukaisesti sanan ja tavun alussa ääntää venäläisittäin *je:n* eikä pelkkää *e:tä*, johon ääntämykseen pelkän *e:n* yksinomainen käyttö ven. *e:n* (*ь:n*) vastineena helposti veisi, tai että suomalainen translitteroidun asun perusteella ääntää *ts:n*, kun venäläisessä kirjoitetussa asussa on *ц*, eikä esim. *k:ta* tai *s:ää*, jotka ääntämykset eräiden muiden kielten ortografian perusteella olisivat mahdollisia, jos ven. *ц* korvattaisiin translitteroinnissamme *c:llä*. Ja edelleen on tietysti pelkkää etua siitä, että ven. *у* (*iü*) sanan lopussa merkitään vain *i:llä*, sillä tällöin suomalainen sekä kirjoituksessa että puheessa vaihatta pystyy taivuttamaan *у*:hin päätyviä ven. nimiä. Emme toki voi pitää suomen kielen kannalta hyvinä esim. partitiiveja Dostojevskijta ja

Musorgskijta tai illatiiveja Dostojevskijhin ja Musorgskijhin. Näiden rinnalla tuntuvat Dostojevskia, Musorgskia ja Dostojevskiin, Musorgskiin paljon luontevammilta.²

Venäläisten nimien translitterointiohjeen säilyttäminen entisellään on siis eräistä järjestelmän epäjohtonmukaisuuksista huolimatta perusteltavissa traditioon, yksinkertaisuuteen ja myös useihin käytännön näkökohtiin vedoten. Tavallinen kielenkäyttö, venäläiset henkilön- ja paikannimet hakuteoksissa, sanomalehdissä jne., ei ilmeisesti lainkaan kaipaa suositeltua tarkempaa ja johdonmukaisempaa translitterointijärjestelmää. On kuitenkin olemassa ainakin yksi kielenkäyttäjien piiri, joiden kohtuullisikaan vaatimuksia nykyinen suositeltu järjestelmä ei voi tyydyttää: suomen kielellä kirjoitettuja kielitieteellisiä esityksiä varten olisi tarpeen tavanomaista tarkempi translitterointitapa. Jos esityksessä on venäläisiä sanoja runsaasti, on ehkä paras käyttää venäläisiä kirjaimia, mutta jos venäläisiä sanoja on esityksessä vähän, on jo vanhastaan tavallisesti turvaututtu translitterointiin. Tällöin on meikaläisessä kielitieteessä useimmiten käytetty tšekin kielen aakkostoon perustuvaa järjestelmää, jota kukin tutkija on muokannut eräiltä osin omien tarpeittensa ja viettymyksensä mukaisesti. Ven. *ц:n* ja *ч:n* merkinä on yleensä kaikilla ollut *c* ja *č*, mutta muuten on käytäntö ollut melko kirjavaa: ven. *x:ta* on merkitty *ch:lla*, *x:lla* tai *h:lla*; *я:n* ja *ю:n* vastineina on käytetty joko aina *ja:ta* ja *ju:ta*, tai tätä merkintää on käytetty vain sanan ja tavun alussa, mutta konsonantin jäljessä on käy-

² Juuri taivutuksen vuoksi on -i tavallisessa suomenkielisessä tekstissä esiintyvien ий:llisten venäläisten henkilön- ja paikannimien yks. nominatiivissa välttämätön. Sen sijaan translitteroitaessa esim. venäjänkielisten teosten nimissä esiintyviä ий-loppuisia adjektiivija monikon genetiivimuotoja, joihin ei ole tarvis liittää suomalaista taivutus päätettä, voitaisiin tarpeen vaatiessa haitatta käyttää *ij:tä* selvyyden vuoksi (esim. синий 'sininen' = *sinij*, открытый 'keksintöjen' = *otkrytij* jne.); tällä tavoin saataisiin translitteroidussakin asussa erottumaan toisistaan esim. monikon nominatiivi горки 'vuoret' (= *gorki*) ja adj. yks. nominatiivi (mask.) горький 'karvas' (= *gorkij*).

tetty merkintää 'a, 'u; ven. e:n vastineina ovat jotkut käyttäneet aina e:tä, jotkut — ehkä useimmat — ovat käyttäneet sanan ja tavun alussa je:tä, konsonantin jäljessä e:tä; ven. ъ- ja ъ-kirjaimia on usein käytetty sellaisinaan latinalaisten kirjaimien ohessa, usein on ъ merkitty rivin ylä laidassa olevalla tavallisella pilkulla (') ja ъ rivin ylä laidassa olevalla suoralla pilkulla ('). Yhtä kirjavaa kuin meikäläisessä kielitieteessä on venäläisten sanain translitterointi eräistä yhtenäistämisyrittämisistä huolimatta ollut muidenkin maiden kielitieteessä. Myös meikäläiset tieteelliset kirjastot ovat omaksuneet tarkemman translitteroinnin; ne käyttävät kaikki c:tä ja č:tä ven. џ:n ja џ:n merkkeinä, mutta muuten ne eivät ole yksimielisiä eräiden venäjän kirjainten vastineista.

Kun Suomen Akatemian kielilautakunnan kokouksessa 29. 10. 1951 käsiteltiin venäläisten nimien ja sanain siirtämistä suomalaiseen kirjainasuun, hyväksyttiin periaate, että translitterointijärjestelmiä olisi kaksi, toinen yksinkertaisempi tavallista kielenkäyttöä varten (tällaiseksi suositeltiin edellä esiteltyä SKS:n lisätyn kielitieteellisen valiokunnan v. 1928 hyväksymää järjestelmää), toinen tarkempi kielitiedettä, tieteellisiä kirjastoja ja muita sitä tarvitsevia varten (tarkemmaksi järjestelmäksi suositeltiin prof. Jalo Kaliman Neuvostoliittoinstituutin vuosikirjassa v. 1951, s. 85 julkaissamassa vastinekaavassa ehdotettua translitterointitapaa, jossa џ = c, џ = č, e = je sanan ja tavun alussa sekä ъ:n jäljessä, e konsonantin jäljessä, ѝ = aina j, ѡ = é, ѣ = aina ja, ю = aina ju, x = ch, ъ = ' (rivin ylä laidassa oleva suora pilkku); vanhan ven. ortografian kirjaimilla on seuraavat vastineet; ъ = ' (rivin ylä laidassa oleva tavallinen pilkku), ѣ = ě, ѡ = f'; uusimman venäläiseen kirjoitustapaan kuuluvan ě:n yksinomaiseksi vastineeksi kielilautakunta tyypografisiin syihin

vedoten hyväksyi jo:n. (Kaliman vastinekaavassa ehdotettiin jo:ta käytettäväksi vain tavun alussa ja ъ:n jäljessä, muuten, siis kons:n jäljessä ě olisi ollut korvattava merkinnällä 'o.)

Käsittäakseni Suomen Akatemian kielilautakunnan suosittama tarkempi translitterointijärjestelmä on varsin hyvä. Eräitä pikku muutoksia siihen kuitenkin olisi tehtävä. Ei liene mitään syytä suomen kieltä varten tarkoitettussa tarkemmassakaan järjestelmässä merkitä ven. x:ta ch:lla, vaan h riittää. Vanhan ortografian ѣ:n merkintä olisi kai syytä tehdä samantapaiseksi kuin e:n, siis sanan ja tavun alussa (sekä ъ:n jäljessä) ѣ = jě, konsonantin jäljessä ě. Ven. ě voitaisiin merkitä myös translitteroidussa asussa ě:llä (sanan ja tavun alussa sekä ъ:n jäljessä jě, kons:n jäljessä ě), niin että aakkostettaessa esim. nimi Елѣин tulisi samalle paikalle, olipa translitteroinnin pohjana ven. asu Елѣин (= Jělsin) tai Елѣин (= Jělsin, entisen suosituksen mukaan Jolsin). Ven. ѡ voitaisiin merkitä pelkällä e:llä: mitään sekaannusta ei tällöin voi syntyä, koska ѡ esiintyy venäjässä vain sanan alussa, jossa asemassa ven. e (ja ѣ) merkitään translitteroitaessa aina je:llä. Vanhan ortografian і:tä voitaisiin tarpeen vaatiessa merkitä i:llä (миръ = mir', муръ = mir'; muissa tapauksissa ei i ole välttämätön, koska ven. i esiintyi vanhassa ortografiassa säännöllisesti aina vokaalien ja ѡ:n edellä).

Jos tarkempaan translitterointijärjestelmään tehdään nämä muutokset, se luontevasti liittyy suositeltuun tavalliseen translitterointitapaan sikäli, että tavallisen järjestelmän kirjaimilla on sama tehtävä myös tarkemmassa järjestelmässä. Ainoat merkittävät poikkeukset tässä kohdin ovat c ja č ven. џ:n ja џ:n vastineina. Eduksi tietysti olisi, jos tarkemmassakin translitteroinnissa voitaisiin käyttää ts:ää ja tš:ää. Haittana näin meneteltäessä

on se, että kirjoitetussa venäjässä esiintyvät myös kirjainyhtymät *mc* ja *mu*, joten *ts* ja *tš* tulevat kahdella tavoin tulkittaviksi. Yhtymä *mc* esiintyy venäjässä kaikissa sellaisissa *-ckuij* ja *-ctvo* johdoksissa, joiden kanta päättyy *m*:hen (esim. *брамский, брамство, детский, детство, университетский* jne.) sekä kaikkien refleksiiviverbien 3. persoonissa (esim. *одевается, одеваются*). Yhtymä *mu* on varsin harvinainen (esim. *адъютанта*). Kun *mc*:kin esiintyy vain parissa johdostyyppissä ja refleksiiviverbeissä, ei varmaan olisi mahdotonta tarkemmassakin translitteroinnissa käyttää *ts*:ää ja *tš*:ää *u*:n ja *u*:n vastineina, jos tarpeen vaatiessa jotenkin osoitetaan, milloin *ts* ja *tš* ovat venäjän *mc*:n ja *mu*:n vastineita; esim. voidaan asettaa sulkuumerkki *t*:n ja *s*:n (*š*:n) väliin rivin alareunaan: *brat skij, brat stvo*. Tavallisen suomalaisen kirjaston käyttäjän kannalta olisivat tietysti *ts* ja *tš* ven. *u*:n ja *u*:n vastineina kirjastojen luetteloissa suotavia, koska *ts* ja *tš* vanhastaan esiintyvät esim. venäläisissä kirjailijainnimissä mm. tietosanakirjoissamme; *c* ja *č* ovat kuitenkin tieteellisissä kirjastoissamme — kuulemma lähinnä Ruotsin esikuvan mukaan — niin yleisiä, että mitään muutosta tuskin voidaan saada aikaan. Nimenomaan kielitieteellisessä tekstissä puoltaa *c*:n ja *č*:n käyttöä se, että niitä slavistiikassa nykyisin yleisesti käytetään ven. *u*:n ja *u*:n vastineina.

Pyrkimys oikean ja johdonmukaisen translitteroinnin käyttöön venäläisissä nimissä suuren yleisön käsiin tarkoitetuissa julkaisuissa ansaitsee epäilemättä aina suuren tunnustuksen. Tuntuu kuitenkin siltä, että eräissä haku-teoksissa translitterointia olisi sovitettu nimiin, joiden osalta se ei ole lainkaan tarpeen. Useat venäläiset emigrantit (esim. taiteilijat) kirjoittavat nykyisin itse nimensä latinalaisin kirjaimin aina määrätavalla, englannin,

ranskan tai saksan ortografian tai kokonaan oman harkintansa mukaan. Kirjoitamme vastoin translitterointiohjeita esim. *Baltscheffsky, Nikolajeff* ja *Sinebrychoff*, koska tämännimiset venäläissyntyiset maamme kansalaiset kirjoittavat tai ovat kirjoittaneet nimensä näin. Kirjoittakaamme myös esim. *Brailowsky, Cherkassky, Horowitz, Koussevitzky, Markevitch*, koska tämännimiset taiteilijat itse ovat omaksuneet tämän kirjoitustavan. Hakuteosten toimittajien tehtäviin voitaneen katsoa kuuluvan ottaa selville, kuka tunnettu (emigrantti)venäläinen on omaksunut määrätavan nimensä kirjoittamisessa. Translitterointi on paikallaan yleensä vain Venäjällä varsinaisesti eläneiden tai elävien Venäjän kansalaisten nimissä, mikäli ne eivät satu todellisuuudessa olemaan selvästi esim. englantilaisia, ranskalaisia, saksalaisia jne. On siis kirjoitettava translitteroiden esim. *Šostakovitš, Musorgski, Tšaikovski*, mutta esim. *Barclay de Tolly, von Buxhoevden, van Suchtelen*, vaikka tämä ei vastaakaan venäläisen kirjoitustavan edellyttämää translitteroitua asua.

Melko paljon epävarmuutta ja horjuvuutta venäläisten sukunimien käytössä suomen kielessä on aiheuttanut se, että venäjässä (samoin kuin muissakin slaavilaisissa ja myös balttilaisissa kielissä) käytetään naispuolisesta henkilöstä erikoista nimen feminiinimuotoa: hra *Sokolov*, mutta rva *Sokolova*, hra *Jurjevski*, mutta nti *Jurjevskaja, Mihailovitš*, mutta *Mihailovna*. Venäläisten romaanien suomennoksissa on vanhastaan säilytetty tämä sukunimien kahtalaisuus (esim. Anna Karenina), mutta venäläissyntyisten ja venäläisnimisten maamme kansalaisten sukunimistä emme käytä venäjän feminiinimuotoa, paitsi joistakin (taiteilijain) nimistä (esim. Lucia Nifontova). Vastaavanlainen on käytäntö muissakin kielissä. Viime aikoina kansainvälisillä kilpapakentillä esiintyneiden venäläisten naisurheilijain nimistä on

käytetty sekä meillä että muualla yleisesti feminiinimuotoa (Artamonova, Jerošina, Kozyreva jne.; samoin esim. tšekinkielisistä nimistä: Emil Zatopek, mutta Dana Zatopekova). Feminiinimuodon käyttöä Venäjällä elävien ja elävien venäläisten nimistä tuskin on mitään syytä suomenkielistäkään käytännöstä erikoisesti torjua, jos se esim. nimen omistajan oman kielenkäytön perusteella on tiedossa. Mutta venäläisten (puolalaisten, tšekkiläisten, lättiläisten) sukunimien feminiinimuotoa ei voida nimenomaan ruveta suomalaisilta vaatimaan: eihän toki voida katsoa jokoisen suomalaisen ilman muuta pysyvän tietämään, mikä kulloinkin on slaavilaisen (tai balttilaisen) nimen yleensä yleisemmin esiintyvää maskuliinimuotoa vastaava feminiininen asu.

Missään tapauksessa feminiinimuotoa ei ole tarpeen pyrkiä käyttämään oman maamme kansalaisten venäläisistä nimistä, jolleivät asianomaiset itse (esim. taiteilijat) nimenomaan sitä käytä.

Käydyssä keskustelussa yhdyttiin alustukseen ja päätettiin suositella yleiseen kielenkäyttöön (venäläisissä henkilö- ja paikannimissä esim. hakuteoksissa, sanomalehdissä jne. käytettäväksi) seuraavissa vastinekaavoissa tavalliseksi nimitettyä toisinkirjoitus- eli translitterointijärjestelmää; tarkemmaksi nimitettyä järjestelmää päätettiin suositella etupäässä vain kielitieteellisiin tms. tarkoituksiin. Myös emigranttien ja naisten nimien kirjoitustavan suhteen yhdyttiin alustajan ehdotuksiin.

Tavallinen	Tarkempi
$a = a$	samoin
$б = b$	»
$в = v$	»
$г = g$	»
$д = d$	»
$e = e$ (kons:n jäljessä, esim. <i>Тургенев</i> = Turgenev)	»
je [sanan alussa sekä vokaalin ja myös $ь$:n (ja $ъ$:n) jäljessä, esim. <i>Егоров</i> = Jegorov, <i>Андреев</i> = Andrejev, <i>Великие Луки</i> = Velikije Luki, <i>Назарьев</i> = Nazarjev]	» (esim. <i>кушанье</i> 'ruoka' = kušan'je, <i>объедки</i> 'ruoantähteet' = ob'jedki)
$ë = e$ (kons:n jäljessä, esim. <i>Орël</i> = Oreì, <i>Семëнов</i> = Semenov)	$ë$ (esim. <i>орël</i> 'kotka' = oreìl)
je [sanan alussa sekä vokaalin ja myös $ь$:n (ja $ъ$:n) jäljessä, esim. <i>Ёлишин</i> = Jelsin, <i>Соловьëв</i> = Solovjev]	$jë$ (esim. <i>ëлка</i> 'jouluukuusi' = jëlka, <i>копë</i> 'keihäs' = kop'jë, <i>подъëм</i> 'ylämäki' = pod'jem)
$ж = ž$	samoin
$з = z$	»
$и = i$	»
$i = i$	i (tai $ï$, esim. <i>мирë</i> 'maailma' = mïr', mutta <i>мирë</i> 'rauha' = mir')
$й = i$ (esim. <i>Шайкин</i> = Šaikin, <i>Толстой</i> = Tolstoi)	j (esim. <i>шайка</i> 'kiulu' = šajka, <i>толстый</i> 'paksu' = tolstyj)

Tavallinen		Tarkempi
<i>ий</i> (<i>ий</i>) = <i>i</i> (sanan lopussa, esim. <i>Майский</i> = Maiski)		<i>ij</i> (esim. <i>майский</i> 'toukokuinen' = majskij)
<i>й</i> (sanan sisässä, esim. <i>Молни́йский</i> = Molnijiški)		<i>ij</i> (esim. <i>молни́йный</i> 'salaman- pora' = molnijnuj)
<i>к</i> = <i>k</i>		samoin
<i>л</i> = <i>l</i>		»
<i>м</i> = <i>m</i>		»
<i>н</i> = <i>n</i>		»
<i>о</i> = <i>o</i>		»
<i>п</i> = <i>p</i>		»
<i>р</i> = <i>r</i>		»
<i>с</i> = <i>s</i>		»
<i>т</i> = <i>t</i>		»
<i>у</i> = <i>u</i>		»
<i>ф</i> = <i>f</i>		»
<i>х</i> = <i>h</i>		»
<i>ц</i> = <i>ts</i> (esim. <i>Цветков</i> = <i>Tsvet-</i> <i>kov</i>)		<i>c</i> (tai <i>ts</i> , jolloin tarpeen vaatiessa <i>-mc-</i> = <i>-t_s-</i> , esim. <i>цвет</i> 'kuk- ka' = <i>cvet</i> t. <i>tsvet</i> ; <i>братский</i> 'veljellinen' = <i>bratskij</i> t. <i>brat_sskij</i> ; <i>детство</i> 'lapsuus' = <i>detstvo</i> t. <i>det_stvo</i> ; <i>одевается</i> 'pukeutuu' = <i>odevajetsja</i> t. <i>odevajet_sja</i>)
<i>ч</i> = <i>tš</i> (esim. <i>Чайковский</i> = <i>Tšaikovski</i>)		<i>č</i> (tai <i>tš</i> , jolloin tarpeen vaatiessa <i>-m_u-</i> = <i>-t_s^š-</i> , esim. <i>чайка</i> 'lok- ki' = <i>čajka</i> t. <i>tšajka</i> ; <i>адъю-</i> <i>тантша</i> = <i>ad'jutantš_a</i> t. <i>ad'-</i> <i>jutantš_a</i>)
<i>ш</i> = <i>š</i>		samoin
<i>щ</i> = <i>štš</i> (esim. <i>Щедрин</i> = <i>Šted-</i> <i>rin</i> , <i>Хрущёв</i> = <i>Hruštšev</i>)		<i>šč</i> t. <i>štš</i> (esim. <i>щедрый</i> 'aulis' = <i>ščedryj</i> t. <i>štšedryj</i>)
<i>ъ</i> = (jätetään merkitsemättä)		' (rivin ylälaidassa oleva tavalli- nen pilkku esim. <i>объявление</i> 'julistus' = <i>ob'javlenije</i>)
<i>ы</i> = <i>y</i>		samoin
<i>ь</i> = (jätetään merkitsemättä, esim. <i>Гоголь</i> = <i>Gogol</i> , <i>Горький</i> = <i>Gorki</i>)		' (rivin ylälaidassa oleva suora pilkku, esim. <i>гоголь</i> 'keikari' = <i>gogol'</i> , <i>горький</i> 'karvas' = <i>gor'kij</i>)
<i>ь</i> = <i>e</i> (kons:n jäljessä, esim. <i>Дедовъ</i> = <i>Dedov</i>)		<i>ě</i> (esim. <i>дядь</i> 'isoisä' = <i>děd'</i>)
<i>је</i> [sanan alussa sekä vokaal- in ja myös <i>ь:n</i> (ja <i>ъ:n</i>) jäljessä, esim. <i>Грибовъ-</i> <i>довъ</i> = <i>Gribojedov</i>)		<i>jě</i> (esim. <i>самопьдь</i> = <i>samojěd'</i>)
<i>э</i> = <i>e</i> (esim. <i>Этапов</i> = <i>Etapov</i>)		<i>e</i> t. <i>ě</i> (esim. <i>этот</i> = <i>etot</i> t. <i>ětot</i>)
<i>ю</i> = <i>ju</i>		samoin
<i>я</i> = <i>ja</i>		»
<i>ѳ</i> = <i>f</i> (esim. <i>Федоръ</i> , <i>Фёдоръ</i> = <i>Feodor</i> , <i>Fedor</i>)		<i>f</i> (esim. <i>фоминка</i> 'murtokanki' = <i>f_ominka</i>)